

represented in the research as an intellectual work, aimed at the formation of new knowledge that is obtained through the use of the experience, comparison, analysis and synthesis of facts. It is substantiated that the obligatory element of the system of intensification of the study of subjects dealing with professional training of future PE teachers is the principle of unity of educational and developmental functions of teaching. It captures important regular links between the components that are included. Their totality in active learning is reflected in the system of learning goals during the formulation of didactic tasks. In the article we proved that in these conditions special attention should be paid to the motivational aspect from the very beginning of studying the content of the material. The introductory part of any lesson should provide material for the creation of a strong motivational basis for the studying of the topic. In this case, the motivation is not created artificially but naturally. The stimulation is caused by the general problem orientation of the students in the content of the material. We considered the algorithm of introducing the methods of interactive training in the process of studying the discipline "Physical Education". In particular, the tested business game "General Development Exercises and Special Preparatory Exercises for Footballers" is described. It simulates the common practice of teaching the basics of football techniques and tactics in school practice. The stages of implementation of active teaching methods in studying the subjects dealing with vocational training by the future PE teachers are analyzed. The introduction of interactive teaching methods allows students to form an appropriate type of thinking, stimulates their cognitive activity, and develops independent thinking. The advantages and disadvantages of using active teaching methods in the course of studying the subjects dealing with professional training of future PE teachers are determined.

Keywords: vocational training, modeling and designing of the educational process, activation of the educational process, interactive teaching methods, stages of implementation of interactive teaching methods.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-145.2019.14>

УДК 378.147 : 811'27

Оршанський Л. В., Овчаренко Л. Р.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті визначені та охарактеризовані основні педагогічні умови вдосконалення процесу професійно орієнтованої іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей, зокрема: формування професійної мотивації вивчення іноземної мови; створення міжкультурно-орієнтованого освітнього простору; реалізація міждисциплінарних зв'язків іноземної мови з соціально-гуманітарними та професійно орієнтованими навчальними дисциплінами; паритетне включення в зміст іншомовної освіти творів, що містяться у вітчизняній та зарубіжній культурній спадщині; використання діалогу як основного методу іншомовного навчання; урахування регіонального соціокультурного компонента; формування елементів інформаційної культури у процесі навчання іноземної мови.

Ключові слова: іншомовна підготовка, професійно орієнтоване навчання іноземних мов, майбутні вчителі нефілологічних спеціальностей, педагогічні умови.

З-поміж пріоритетних цілей, поставлених суспільством перед вищою педагогічною освітою, є формування у майбутніх учителів здатності до міжкультурної взаємодії та розвиток необхідних для цього якостей – толерантності, відкритості, комунікабельності, готовності до контактів й ін. Це соціальне замовлення суспільства викликане різким зростанням кількості міжкультурних контактів, пов'язаних із підвищенням освітнього рівня, довгостроковими стажуваннями, участю у наукових заходах за кордоном, спілкуванням через глобальну мережу Internet, залученням до популяризації сучасних видів мистецтва тощо, що зумовлює необхідність серйозного вивчення культури носіїв іноземних мов, особливостей та прийнятих у них норм спілкування.

На нашу думку, сьогодні важливе значення має не лише набуття студентами теоретичних знань про іншу культуру, а й володіння практичними навичками поведінки в цьому культурному середовищі. У сучасному світі затребуваний педагог, який здатний до міжкультурної взаємодії, володіє розвиненою культурною самосвідомістю, розуміє та приймає цінності, властиві іншим культурам. У цих умовах важливим аспектом вищої педагогічної освіти є підготовка майбутніх учителів до міжкультурного спілкування – як у професійній, так і в побутово-повсякденній сферах.

Аналіз наукової літератури свідчить, що різні аспекти окресленої проблеми стали об'єктом ґрунтовного вивчення такими вченими-педагогами, як В. Безлюдна, І. Бім, О. Волченко, П. Гальскова, Р. Гришкова, І. Закір'янова, М. Князян, Г. Китайгородська, А. Максименко, О. Максименко, Р. Мартинова, Н. Микитенко, О. Мироліубов, О. Мисечко, Н. Мукач, Л. Морська, С. Ніколаєва, Ю. Шелест та ін. Однак, потребують уточнення педагогічні умови активізації професійно орієнтованої іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей, спрямовані на формування у них достатнього рівня комунікативної та міжкультурної компетенцій, що й актуалізувало **мету** нашої статті.

Поставлені суспільством завдання професійно орієнтованої іншомовної підготовки зорієнтовані на формування передовсім особистісних якостей майбутніх педагогів, необхідних для успішної самореалізації в умовах становлення Нової української школи. Розв'язання цих завдань вбачається у досягненні нової якості педагогічної освіти. Тут цілком слушною є думка В. Безлюдної, що в основі концептуальних механізмів реформування вищої педагогічної освіти, зорієнтованої на забезпечення сучасної якості професійної підготовки майбутніх педагогів, знаходиться зв'язок єдиного педагогічного простору з реаліями сучасної соціокультурної ситуації [1]. Тому досвід іншомовного міжкультурного спілкування майбутнього вчителя має стати невід'ємною складовою професійної іншомовної компетентності на сучасному етапі реформування вітчизняної системи вищої педагогічної освіти.

Аналіз досліджень О. Бирюк [2] та Р. Гришкової [3] показує, що соціокультурна і міжкультурна спрямованість процесу іншомовної підготовки, характеризуються такими педагогічними чинниками: 1) спрямованість на соціокультурну та міжкультурно орієнтовану освіту; 2) організація освітнього

процесу на принципі діалогу культур; 3) гуманізація цілей та змісту навчання іноземної мови з позицій толерантного сприйняття іншомовної культури; 4) розвиток у студентів здатності до міжкультурного спілкування в контексті діалогу культур й усвідомлення себе рівноправними суб'єктами цього діалогу; 5) уміння використовувати іноземну мову як засіб міжкультурної комунікації; 6) усвідомлення себе носієм національних цінностей.

Крім цього Р. Гришкова сформулювала *загальні вимоги* з формування професійної іншомовної компетентності, які ставляться до майбутніх фахівців (авт. – у т.ч. до вчителів нефілологічних спеціальностей). Вони полягають у засвоєнні студентами: 1) соціальної, професійної, особистісної значущості майбутньої професії, усвідомлення своєї професійної ролі в процесі здійснення міжкультурно орієнтованого навчання; 2) науково-гуманістичного світогляду, гуманістичної системи цінностей та ціннісних орієнтацій; 3) наукових уявлень про сутність, природу, роль і значення міжкультурного спілкування; 4) системи знань про основи міжкультурної взаємодії, сутність, структуру, чинники, що впливають на успішність її перебігу; 5) основ толерантного ставлення до представників іншомовної культури; 6) наукової логіки, методів і технологій розв'язання міжкультурних конфліктів; 7) сучасних методів організації міжкультурного тренінгу студентів у процесі їхньої підготовки до міжкультурного спілкування; 8) системи умінь конструювання, реалізації, оцінювання процесу міжкультурного іншомовного навчання; 9) морально-етичних норм і вимог педагогічної етики при здійсненні міжкультурно орієнтованого навчання; 10) нормативів міжкультурної рефлексії у процесі реалізації міжкультурно орієнтованого навчання [3].

Однак, учені та викладачі-практики наголошують, що при формуванні комунікативної та міжкультурної компетенції необхідно враховувати особливості цього процесу, пов'язані з недостатнім володінням студентами іноземною мовою. На наш погляд, основним чинником, що перешкоджає взаєморозумінню учасників комунікації, є культурний бар'єр, для подолання якого необхідна підготовка студентів до реального спілкування іноземною мовою з носіями цієї мови. Практика свідчить, якщо ця підготовка полягає в тренувальній комунікації іноземною мовою з одногрупниками, які належать до одного соціокультурного простору, то вона носить опосередкований характер, бо процес навчання іноземної мови відбувається поза автентичним мовним середовищем.

Також однією з особливостей міжкультурної комунікації в умовах іншомовної підготовки вчителів нефілологічних спеціальностей можна назвати паттернування, тобто відтворення стереотипів поведінки, наслідування певних культурних зразків із метою навчитися говорити і вести себе так, як це роблять носії мови в подібній ситуації. Практика свідчить, що наслідування культурних зразків може знизити мотивацію до вивчення іноземної мови, адже при недостатньому її володінні, яке характерне для більшості студентів, важко бути схожим на носіїв мови. У зв'язку з тим, що паттернування культурних зразків у педагогічних вишах носить доволі пасивний характер, то викладачі часто рекомендують студентам не займатися імітуванням і наслідуванням, а

дотримуватися природного стилю мовної та немовної поведінки, що зовсім не перешкоджає міжкультурній комунікації.

Вивчення культури через іноземну мову передбачає не лише оволодіння певними мовними конструкціями, а й урахування ситуативних правил використання цих конструкцій, сукупності позамовних чинників, мовної тактики і типів мовної поведінки. Основою ефективного навчання іноземної мови та культури її носіїв має бути активна участь студентів у набутті нових знань, формування у них здатності до самостійної продуктивної діяльності з використанням цієї мови.

Із метою формування у майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей стійких форм прояву комунікативної та міжкультурної компетенцій необхідне гармонійне поєднання традиційної системи навчання іноземних мов та інноваційної, ефективного функціонування яких забезпечить комплекс **педагогічних умов:**

1. Формування професійної мотивації вивчення іноземної мови. Проблема мотивації є однією з центральних у психології особистості та діяльності. Вітчизняні та зарубіжні психологи надають цій проблемі особливої ваги і значущості, адже знання мотивів і вміння правильно управляти ними сприяють успішній організації освітнього процесу.

Професійна зорієнтованість на вивчення іноземної мови майбутніми вчителями нефілологічних спеціальностей передбачає створення професійної мотивації – потреби у вивченні іноземної мови з метою її використання у подальшій професійно-педагогічній діяльності. Тому перед викладачами іноземних мов стоїть завдання перетворити цей загальний мотив у реально діючий з першого курсу і на весь період навчання за допомогою організації такого освітнього процесу, який орієнтований на майбутню професійно-педагогічну діяльність в школі.

Наш досвід свідчить, що професійна мотивація не формується, якщо в освітньому процесі не представлені ті чи інші елементи майбутньої професійної діяльності на посаді вчителя. Розвиток професійних пізнавальних мотивів має реалізовуватися з урахуванням наявного у студентів досвіду пізнавальної діяльності, їхніх професійних інтересів і прагнень, а також вже наявних у них знань про іншомовну культуру. Професійні пізнавальні мотиви в оволодінні іноземною мовою нами диференційовані таким чином: 1) інтерес до іноземної мови як такої, що сприяє формуванню мотивів до аналізу мовних явищ з метою розвитку в студентів лінгвістичного мислення; 2) можливість використання іноземної мови як засобу формування професійної інформаційно-комунікаційної культури; 3) вивчення культури, історії, традицій зарубіжних країн задля формування мотиву ставлення до іноземної мови як важливого засобу міжкультурної комунікації.

Виникнення пізнавальної мотивації безпосередньо залежить від організації й управління навчальною діяльністю студентів, а також від створення умов, при яких процес навчання іноземної мови стає психологічно цікавим і спонукає до набуття нових знань. У зв'язку з тим, що навчання – це спільна діяльність, педагогічна взаємодія викладача та студента, тому

мотиваційна основа діяльності викладача є важливою умовою успішної організації освітнього процесу. Для стимулювання інтересу до вивчення іноземної мови необхідно розробити ретельний план ознайомлення студентів із культурними реаліями зарубіжних країн, в який включити уривки з фільмів на країнознавчу тематику, організувати зустрічі зі студентами, що побували в цих країнах, наприклад, за програмою Work & Travel чи в межах міжнародних освітньо-наукових проєктів “ЕРАЗМУС+”, “ТЕМПУС-ТАСІС”, “IREX” та ін.

Важливу роль в усвідомленні студентами необхідності вивчення професійно орієнтованої іноземної мови відіграють семінари, рольові ігри, дискусії на теми: “Роль мови в сучасному світі”, “Іноземна мова в педагогічній професії”, “Англійська (німецька, французька й ін.) та українська мова як національно-культурні феномени” тощо. Такі форми організації занять сприяють формуванню у студентів передовсім лінгвістичної, стратегічної і соціокультурної компетенцій. Практика показує, що глибоке ознайомлення із іншомовною культурою сприяє прояву інтересу студентів до подальшого вивчення іноземної мови, усвідомленню причетності до культури рідної країни, а також унікальності та неповторності двох культур – рідної та чужої.

2. Створення міжкультурно-орієнтованого освітнього простору на заняттях з іноземної мови сприяє підтриманню інтересу студентів до культур зарубіжних країн, глибокому усвідомленню ними власної культурної ідентичності та розумінню необхідності вивчення цієї мови для професійного розвитку і формування комунікативної та міжкультурної компетенцій.

Створення міжкультурно орієнтованого освітнього простору здійснюється завдяки включенню у зміст навчальної програми матеріалів, присвячених міжкультурній комунікації (“Сутність і складові комунікативної та міжкультурної компетенцій”, “Особливості міжособистісної комунікації у міжкультурному спілкуванні”, “Комунікація та культура”, “Міжкультурні відмінності в уявленнях про ввічливість і толерантність” та ін.), а також міжкультурної взаємодії в сучасному світі (“Україна та Європейський Союз”, “Історія взаємовідносин України та Великобританії”, “Діяльність українських діаспор у США, Канаді, Австралії” та ін.). Вкрай важливим є розуміння студентами неминучості тих чи інших видів міжкультурних взаємодій в сучасному світі й усвідомлення ними необхідності формування комунікативної та міжкультурної компетенцій, володіння якими є засобом особистісної реалізації та запорукою стабільності в міжнародних відносинах.

Особливу увагу слід приділити формуванню у студентів готовності до міжкультурних контактів у професійній діяльності та прагненню розвивати знання, вміння і навички з метою подальшого їх використання для розв’язання професійно-педагогічних завдань. Практикою доведено, що професійно орієнтоване навчання іноземної мови на основі актуальної країнознавчої інформації сприяє формуванню у студентів нефілологічних спеціальностей позитивної мотивації до вивчення цієї мови. З цією метою у навчальну програму необхідно включити матеріали, присвячені особливостям міжкультурного спілкування в професійній сфері.

Для реалізації цієї умови з метою підвищення ефективності освітнього

процесу слід використовувати інтерактивні методи, як-от, наприклад: мозковий штурм на тему “Соціокультурні реалії англomовних країн”; рольову гру на тему “Ввічливість в різних культурах”; колективний проект на тему “Ситуації міжкультурного спілкування” тощо. Гармонійне поєднання в освітньому процесі інтерактивних методів навчання при розв’язанні проблемних ситуацій сприяє створенню міжкультурно орієнтованого освітнього простору, в якому в студентів формуються елементи лінгвістичної, соціокультурної, дискурсивної, стратегічної і соціальної компетенції.

3. Реалізація міждисциплінарних зв’язків іноземної мови з соціально-гуманітарними та професійно орієнтованими навчальними дисциплінами. Професійна підготовка студентів, у т.ч. й іншомовна, розглядається нами як цілісна система міждисциплінарних наукових знань. У цій системі професійні знання, вміння та компетенції повинні формуватися також і на заняттях з іноземної мови.

Розкриваючи значення міждисциплінарних зв’язків у процесі навчання, слід звернути увагу на синтез знань, який допомагає побачити один і той же факт або явище з різних галузей знань, вловити взаємозв’язки, що існують між різними знаннями, встановити їх внутрішню спорідненість. Іншим важливим моментом є утворення нового знання, отримання якого засобами однієї навчальної дисципліни нині є неможливим. Необхідно підкреслити, що міждисциплінарні зв’язки виступають, з одного боку, як форма інтеграції окремих навчальних дисциплін, а з іншого – як процес передачі знань із однієї предметної галузі до іншої. Використання міждисциплінарних зв’язків є найважливішою умовою та стимулом для перенесення знань, умінь і навичок студентів на інші дисципліни, сприяючи кращому засвоєнню навчального матеріалу та розумовому розвитку особистості.

Практикою доведено, що навчання іноземної мови майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей на міждисциплінарній основі повинно відбуватися поетапно, з поступовим наростанням інформації в іншомовній предметній галузі: 1) перший етап (мінімізація знань з фаху) – містить попередній (ретроспективний) вид зв’язку, який передбачає роботу з текстами із опорою на раніше отримані знання з професійно орієнтованих і суміжних соціально-гуманітарних дисциплін, а також використання особистого досвіду студента; 2) другий етап (просунутий) – співвідноситься з супутнім (синхронним) видом зв’язку, який передбачає роботу з текстом спеціального профілю з використанням внутрішньодисциплінарних і міждисциплінарних зв’язків, набутих студентами одночасно в межах однієї і тієї суміжної тематики всередині однієї або суміжних навчальних дисциплін; 3) третій етап – співвідноситься з випереджувальним (асинхронним) видом зв’язку, який передбачає використання на заняттях тієї іншомовної інформації, яка ще не вивчалася у виші.

4. *Паритетне включення в зміст іншомовної освіти творів, що містяться у вітчизняній та зарубіжній культурній спадщині* як необхідна педагогічна умова дозволяє розглядати культуру зарубіжних країн у спільномірному зіставленні з українською культурою, що зумовлює

розширення у студентів знань і розуміння обох культур. Це виявляється в усвідомленні студентами приналежності до вітчизняної культурної спадщини, розумінні її місця у світовій культурі, й водночас – у кращому розумінні культури зарубіжних країн, їх ролі у світовому культурному процесі, що сприяє вихованню поваги і толерантності до представників інших культур.

На заняттях студентам необхідно пропонувати проводити порівняння ідей, що містяться у творах зарубіжних й українських авторів, обговорювати спільне та відмінне їхніх поглядів у контексті культурної приналежності. Цікавим, наприклад, є використання ігрових ситуацій на кшталт “Всесвітньо відомі письменники (поети, драматурги) України та зарубіжних країн”, під час яких студенти, які представляють того чи іншого письменника, повідомляють автобіографічну довідку і дають стислу характеристику найвідоміших творів на мові оригіналу. Після цього виступають експерти, які представляють кожну з цих країн, характеризуючи ставлення до того чи іншого письменника, його творів і персонажів. Такі методичні прийоми сприяють розвитку у студентів лінгвістичної, соціолінгвістичної, дискурсивної, стратегічної, соціокультурної та соціальної компетенцій.

5. Використання діалогу як основного методу іншомовного навчання сприяє прояву у студентів самостійності мислення, вміння переконливого викладу власних поглядів, у т.ч. на іноземній мові, поваги до думки співрозмовника – носія іншої культури тощо. Сучасна методика навчання іноземної мови спрямована на використання великої кількості діалогових ситуацій, в яких викладач або інші студенти виступають у ролі партнерів по спілкуванню, що сприяє встановленню атмосфери дружелюбності на заняттях, значно підвищує інтерес студентів до того, що відбувається та сприяє розвитку їхніх комунікативних здібностей.

У діалоговому спілкуванні викладачеві слід використовувати наперед спроектовані ситуації, які викликають інтерес і потребу в учасників діалогу до розв’язання тієї чи іншої проблемної ситуації. Це стимулює студентів до формулювання питань, самостійного пошуку нової для них інформації та її обговорення з іншими студентами. Роль діалогу тут полягає в запереченні одностороннього розмірковування, монологу, який не сприяє розвитку вмінь швидко й адекватно реагувати на репліки партнера, а, отже, – гнучкості в спілкуванні. Діалог дає його учасникам можливість висловлювати особисту думку з тих чи інших питань, проявляти сумніви, уточнювати деталі запитання. При аналізі діалогової ситуації важливо підкреслювати цінність кожної висловленої думки та охопити проблему, що дискутується, в усій її цілісності.

6. Урахування регіонального соціокультурного компонента у процесі іншомовної підготовки вважаємо необхідною педагогічною умовою з огляду на те, що в міжкультурному діалозі кожен його учасник є не лише представником рідної культури в широкому сенсі цього слова (української, британської, американської, німецької, французької та ін.), а й представником регіону, в якому виріс і навчається. У зв’язку з цим, вважаємо важливим навчити студентів не лише розповідати про свій регіон, область, місто чи село на іноземній мові (що свідчить про певний словниковий запас), а й уміння

представити іншомовному співрозмовнику картину життя рідного краю, його історико-культурні особливості. Це вимагає від мовця знань цих особливостей і розуміння того, що може бути цікавим представнику іншої культури.

Урахування регіонального соціокультурного компонента передбачає передовсім включення в навчальну програму матеріалів, присвячених конкретній місцевості, її історичному минулому, традиціям, культурному ареалу. Так, наприклад, у навчальній програмі з англійської мови для майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка пропонуються такі теми: "Бойківщина – край гордих і працьовитих людей", "Історико-культурна спадщина Дрогобицького краю", "Видатні постаті в історії Дрогобиччини", "Дрогобицький університет як центр міжнародного співробітництва в галузі франкознавства", "Церква Святого Юра – найвідоміша пам'ятка вітчизняної сакральної дерев'яної архітектури" та ін. Метою включення соціокультурного регіонального компонента в зміст навчання іноземної мови зумовлює підвищення рівня комунікативної та міжкультурної компетенцій студентів завдяки оволодінню ними певним обсягом знань про рідний край і на цій основі порівнювати регіональну культуру та культуру зарубіжних країн.

7. Формування елементів інформаційної культури у процесі навчання іноземної мови. Сьогодні в усіх розвинених країнах світу вектор розвитку педагогічних технологій спрямований на формування у студентів умінь самостійно знаходити потрібну інформацію, виокремлювати проблеми та шукати шляхи їх раціонального вирішення, вміти критично аналізувати отримані знання та використовувати їх для розв'язання нових завдань. У цьому контексті мова йде про формування елементів інформаційної культури майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей засобами інформаційно-комунікаційних технологій, а також пошукового, переглядового, ознайомчого читання іншомовних матеріалів.

Нова якість професійно-педагогічної діяльності на основі інформаційно-комунікаційних технологій проявляється в таких дидактичних і психолого-педагогічних можливостях: 1) покращення організаційних умов освітнього процесу: підвищення ефективності навчання іноземної мови за рахунок нової якості наочності й інтерактивності; використання варіативних джерел навчальної інформації; ущільнення навчальної інформації за рахунок її згортання та розгортання в часі та просторі (гіпертекстова організація інформації); оптимізація темпу навчальної роботи (рівнева диференціація й індивідуалізація навчання, вибір власного освітнього маршруту; ефективна реалізація міждисциплінарних зв'язків тощо); оптимізація професійної діяльності викладача на основі заміщення деяких його функцій; 2) покращення психолого-педагогічних умов навчальної діяльності: створення стійкого інтересу та позитивної мотивації навчання за рахунок природного інтересу до інформаційно-комунікаційних технологій; гуманне ставлення до студента, забезпечення його позитивного емоційного стану, відсутність страху в момент незнання; створення сприятливих умов для формування загальної культури мислення, розвитку комунікативної й інформаційної культури.

Висновок. Таким чином, нами визначені основні педагогічні умови вдосконалення процесу професійно орієнтованої іншомовної підготовки майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей: 1) формування професійної мотивації вивчення іноземної мови; 2) створення міжкультурно-орієнтованого освітнього простору; 3) реалізація міждисциплінарних зв'язків іноземної мови з соціально-гуманітарними та професійно орієнтованими навчальними дисциплінами; 4) паритетне включення в зміст іншомовної освіти творів, що містяться у вітчизняній та зарубіжній культурній спадщині; 5) використання діалогу як основного методу іншомовного навчання; 6) урахування регіонального соціокультурного компонента; 7) формування елементів інформаційної культури у процесі навчання іноземної мови.

Використана література :

1. Безлюдна В. В. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах України (1948–2016 рр.): дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01, 13.01.04. Рівне, 2017. 520 с.
2. Бирюк О. В. Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів у навчанні читання англійських публіцистичних текстів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2006. 24 с.
3. Гришкова Р. О. Формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей : монографія. Миколаїв : Вид. МДГУ ім. Петра Могили, 2007. 424 с.

References :

1. Bezlyudna V. V. Teoriya i praktyka profesijnoyi pidgotovky majbutnix uchyteliv inozemnyx mov u vyshnyx pedagogichnyx navchalnyx zakladaх Ukrayiny (1948–2016 rr.): dys. ... d-ra ped. Nauk : 13.00.01, 13.01.04. Rivne, 2017. 520 s.
2. Byryuk O. V. Metodyka formuvannya sociokulturnoyi kompetencyi majbutnix uchyteliv u navchanni chytannya anglomovnyx publicystychnyx tekstiv: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02. Kyuyiv, 2006. 24 s.
3. Gryshkova R.O. Formuvannya inshomovnoyi sociokulturnoyi kompetencyi studentiv nefilologichnyx specialnostej : monografiya. Mykolayiv : Vyd. MDGU im. Petra Mogyly` , 2007. 424 s.

Оршанский Л. В., Овчаренко Л. Р. Педагогические условия активизации профессионально ориентированной иноязычной подготовки будущих учителей нефилологических специальностей.

В статье определены и охарактеризованы основные педагогические условия совершенствования процесса профессионально ориентированной иноязычной подготовки будущих учителей нефилологических специальностей, в частности: формирование профессиональной мотивации изучения иностранного языка; создание межкультурно-ориентированного образовательного пространства; реализация междисциплинарных связей иностранного языка с социально-гуманитарными и профессионально ориентированными учебными дисциплинами; паритетное включение в содержание иноязычного образования произведений, содержащихся в отечественном и зарубежном культурном наследии; использование диалога как основного метода иноязычного обучения; учета регионального социокультурного компонента; формирование элементов информационной культуры в процессе обучения иностранному языку.

Ключевые слова: *иноязычная подготовка, профессионально ориентированное обучение иностранным языкам, будущие учителя нефилологических специальностей, педагогические условия.*

ORSHANSKYI L. V., OVCHARENKO L. R. Pedagogical conditions for activating professionally oriented foreign language training of future teachers of non-philological specialties.

The article identifies and characterizes the main pedagogical conditions for improving the process of professionally oriented foreign language training of future teachers of non-philological specialties, in particular: the formation of professional motivation to learn a foreign language; creation of intercultural-oriented educational space; realization of interdisciplinary connections of a foreign language with social-humanitarian and professionally oriented educational disciplines; parity inclusion in the content of foreign language education of works contained in domestic and foreign cultural heritage; use of dialogue as the main method of foreign language teaching; accounting for the regional socio-cultural component; formation of elements of information culture in the process of learning a foreign language.

Keywords: foreign language training, professionally oriented teaching of foreign languages, future teachers of non-philological specialties, pedagogical conditions.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-npu-145.2019.15>

УДК 378.091.3:355.588

Пасинчук К. А.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ВИМІРЮВАННЯ РІВНІВ СФОРМОВАНOSTІ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

У ракурсі проведеного дослідження подано авторське тлумачення поняття “формування стратегічної компетентності майбутніх фахівців оперативно-рятувальної служби цивільного захисту” – процес розвитку й накопичення на етапі професійної підготовки якісних проявів інтегрованої особистісної якості, що забезпечує відповідно до ціннісних орієнтацій курсантів їх можливість цілепокладання, планування власної діяльності, продуктивної комунікації, розробки і реалізації індивідуальних освітньо-професійних стратегій упродовж життя. Структуруючи досліджуваний феномен виокремлено такі компоненти: ціннісно-мотиваційний (визначає ціннісні орієнтації майбутніх фахівців ОРС ЦЗ, володіння стратегіями досягнення цілей); стратегічно-інформаційний (віддзеркалює розуміння сутності стратегії як системи ефективних нормативних дій, які призводять до очікуваного результату; стилі збору сучасної інформації на підґрунті володіння мисленневими операціями – аналізу, синтезу, абстрагування, конкретизації, порівняння, систематизації, узагальнення тощо); операційно-дійовий (передбачає формування різних умінь); рефлексивно-афективний (здатність майбутнього фахівця до самоаналізу й адекватної самооцінки, самовираження індивідуальності). Доведено, що стратегічна компетентність майбутніх фахівців у вищій школі є інтегративною єдністю їх особистісних і професійно-значущих якостей, які набуті у процесі професійного навчання та включають систему цінностей, мотивів, науково-теоретичних знань, практичних умінь і навичок, здатностей, емоцій, спрямованих на адекватний добір і реалізацію на практиці ефективних стратегій і тактик у різних ситуаціях, забезпечення успішної самореалізації й самовдосконалення у процесі професійної діяльності. Результати дослідження зреалізовані із використанням діагностичного інструментарію: “Ціннісні орієнтації працівників” (М. Рокич), “Діагностика стратегій досягнення цілей”, “Визначення стилю інформаційного засвоєння”